

28. Η Ορθόδοξη Παράδοση

- Η Ορθόδοξη Παράδοση δεν είναι η φωνή του παρελθόντος αλλά η αδιάκοπη παρουσία του Αγίου Πνεύματος στη ζωή της Εκκλησίας
- Τα συγγράμματα των Πατέρων της Εκκλησίας και οι αποφάσεις των επτά Οικουμενικών Συνόδων αποτελούν πυρήνα της γραπτής Παράδοσης της Εκκλησίας μας
- Η λατρευτική ζωή της Εκκλησίας μας είναι η ζωντανή Παράδοση της Ορθοδοξίας

Τα χαρακτηριστικά της Ορθόδοξης Παράδοσης

Τα έργα των Πατέρων της Εκκλησίας και οι αποφάσεις των Οικουμενικών Συνόδων

Εικ. 45^η: Οι Πατέρες της Εκκλησίας. Μικρογραφία από χειρόγραφο του 12ου αι. μ.Χ., Biblioteca Apostolica Vaticana, Βατικανό.

Η λατρεία της Εκκλησίας μας

Στο προηγούμενο μάθημα επισημάναμε ότι ένα ουσιαστικό χαρακτηριστικό της Ορθοδοξίας είναι η εμμονή στην Ιερά Παράδοση. Ποια όμως είναι η έννοια της Παράδοσης;

Με το όρο Ιερά Παράδοση εννοούμε την αδιάσπαστη συνέχεια πίστης και ζωής της Εκκλησίας μας από την εποχή του Χριστού και των Αποστόλων ως τις μέρες μας. Όσα είδαν και έζησαν οι Απόστολοι κοντά στο Χριστό, ως μοναδική εμπειρία του καινούργιου κόσμου του Θεού, παραδόθηκαν στις επόμενες γενιές και διασώζονται μέσα στην Εκκλησία.

Ένα σημαντικό μέρος αυτής της εμπειρίας καταγράφηκε στην Καινή Διαθήκη. Ο πλούτος της ζωντανής εκκλησιαστικής Παράδοσης, ο οποίος με τη διαρκή παρουσία του Αγίου Πνεύματος αυξανόταν, εκφράστηκε στα έργα των Πατέρων της Εκκλησίας μας. Μεγάλοι Πα-

τέρες, όπως ο Μέγας Βασίλειος, ο Γρηγόριος ο Θεολόγος, ο Γρηγόριος Νύσσης (αδελφός του Μεγάλου Βασιλείου), ο Ιωάννης ο Χρυσόστομος, ο Μάξιμος ο Ομολογητής, ο Γρηγόριος ο Παλαμάς και πολλοί άλλοι, με τα έργα τους διέσωσαν την κοινή εμπειρία της σωτηρίας. Η θεολογία των Πατέρων της Εκκλησίας μας αποτελεί και στις μέρες μας μια ζωντανή παρακαταθήκη* της Ορθόδοξης Παράδοσης. Ακολουθώντας τη θεολογία των Πατέρων, οι επτά Οικουμενικές Σύνοδοι διατύπωσαν τα θεμελιώδη δόγματα της πίστης μας και υπερασπίστηκαν την ορθόδοξη πίστη απέναντι στον κίνδυνο των αιρέσεων.

Τα κείμενα των Πατέρων μπορεί ο πιστός να τα αναζητήσει σε μεγάλες εκδόσεις, όπως για παράδειγμα αυτή του J. P. Migne, που σε 161 τόμους συγκέντρωσε τα έργα των Ελλήνων Πατέρων και των Εκκλησιαστικών συγγραφέων.

Ένα ακόμη πολύ σημαντικό στοιχείο της Ορθόδοξης Παράδοσης είναι ο λατρευτικός πλούτος της Εκκλησίας μας. Σε προηγούμενη ενότητα μάθαμε ότι στη Θεία Λατρεία βιώνουν και διδάσκονται οι πιστοί τις αλήθειες της πίστης μας με τη χάρη του Αγίου Πνεύματος. Η λατρευτική ζωή της Εκκλησίας μας προκαλεί και σήμερα το θαυμασμό με τη μεγαλοπρέπεια και τη βαθιά πνευματικότητα της.

* παρακαταθήκη: πολύτιμη κληρονομιά

Με εξίσου ζωντανό τρόπο συνεχίζεται και διασώζεται η μακραίωνη εκκλησιαστική μας παράδοση στη ναοδομία*, στην τέχνη της εικόνας, στην υμνογραφία και στην εκκλησιαστική μουσική, στη μικρογραφία* και στις υπόλοιπες εκκλησιαστικές τέχνες.

Οι Ορθόδοξοι βιώνουμε έντονα αυτή την Παράδοση. Σε όλες τις μεγάλες γιορτές του Χριστιανισμού οι πιστοί ζουν με έναν ιδιαίτερα πανηγυρικό τρόπο τα μοναδικά γεγονότα της σωτηρίας. Έθιμα αιώνων δίνουν ένα ανεπανάληπτο χρώμα σε όλες τις λατρευτικές εκδηλώσεις της Ορθοδοξίας. Οι μεγάλες γιορτές της Εκκλησίας μας, όπως τα Χριστούγεννα, τα Θεοφάνεια, το Πάσχα, η Κοίμηση της Θεοτόκου, η Σαρακοστή και πολλήs άλλες, είναι για τους πιστούς ώρες χαράς και ανάτασης, οικογενειακής και κοινωνικής συνοχής και εμπειρίας μιας πλούσιας λαϊκής παράδοσης. Αυτή η ζωντανή παράδοση προσδίδει μια μοναδικότητα στην Ορθοδοξία, που αποτελεί σήμερα πόλο έλξης για πολλούς ανθρώπους.

Οι εκκλησιαστικές τέχνες

Οι πιστοί βιώνουν με έναν ιδιαίτερο τρόπο την Παράδοση

Εικ. 46^η: Περιφορά του Επιταφίου. Η Ορθόδοξη Παράδοση βιώνεται από τους πιστούς ως πηγή δύναμης, ενότητας και αλληλεγγύης.

ΠΑΡΑΘΕΜΑ

«Πίστη στην Παράδοση δε σημαίνει πίστη στο παρελθόν ή σε μια εξωτερική αυθεντία, αλλά μετοχή στη ζωή και στην εμπειρία της Εκκλησίας... Γιατί η Εκκλησία είναι η ζωντανή μαρτυρία της Παράδοσης... Για τα μέλη της Εκκλησίας η Παράδοση δεν είναι η φωνή του παρελθόντος αλλά η συνεχής παρουσία του Θεού στην Εκκλησία του, η φωνή της αιωνιότητας».

**Γεώργιος Φλωρόφσκυ, Αγία Γραφή, Εκκλησία, Παράδοσις,
μτφρ. Δ. Τσάμη, Θεσσαλονίκη 1976, σ. 63-64
(ελεύθερη απόδοση)**

*Βλ. Γλωσσάριο

Ερωτήσεις – Ασκήσεις

1. Πού έχει καταγραφεί η ιερά Παράδοση της Εκκλησίας μας;
2. Γνωρίζετε έθιμα που να σχετίζονται με κάποιες από τις μεγάλες γιορτές του Χριστιανισμού;
3. Μπορείτε να συγκεντρώσετε πληροφορίες για κάποια από τις εκκλησιαστικές τέχνες, που αναφέρονται στο κείμενο;
4. Συμπληρώστε τις λέξεις που λείπουν:
Όσα είδαν και έζησαν οι Απόστολοι κοντά στο _____ ως μοναδική εμπειρία του _____ του _____, παραδόθηκαν στις επόμενες γενιές και διασώζονται μέσα στην _____.

29. Γνωριμία με τους Ορθοδόξους άλλων χωρών

- Η εκκλησιαστική οργάνωση των Ορθοδόξων Εκκλησιών αποτελεί συνέχεια της Παράδοσης της Εκκλησίας μας από την εποχή των Αποστόλων μέχρι σήμερα
- Το ορθόδοξο οικουμενικό πνεύμα σέβεται τα ιδιαίτερα πολιτισμικά* χαρακτηριστικά των ορθόδοξων λαών
- Η Ορθοδοξία αποτελεί συνδεδετικό κρίκο όλων των ορθόδοξων πιστών σε όποιο μέρος της γης και αν βρίσκονται

Όταν κάναμε λόγο στο προηγούμενο μάθημα για την Ορθόδοξη Παράδοση επισημάναμε την προσήλωση της Εκκλησίας μας στην πίστη των Αποστόλων και στην αγιοπατερική και συνοδική Παράδοση. Η Ορθόδοξη Εκκλησία, ακολουθώντας αυτή την Παράδοση, διατήρησε ανέθευτη τη χριστιανική πίστη αλλά και τις βασικές διαστάσεις της εκκλησιαστικής οργάνωσης των πρώτων χριστιανικών χρόνων.

Πυρήνας της *λατρευτικής ζωής των πιστών είναι η ενορία*. Πολλές ενορίες μαζί, που ανήκουν στην ίδια γεωγραφική περιφέρεια, αποτελούν μια επισκοπή ή μητρόπολη. Σιγά σιγά, στους επισκόπους των μεγάλων και σημαντικών πόλεων δόθηκε μια ξεχωριστή τιμή. Έτσι δημιουργήθηκαν τα πέντε αρχαία Πατριαρχεία. Αυτά είναι τα Πατριαρχεία της Ρώμης (το οποίο μετά το μεγάλο σχίσμα ακολούθησε δική του χωριστή πορεία), της Κωνσταντινουπόλεως, της Αλεξανδρείας, της Αντιοχείας και των Ιεροσολύμων. Αργότερα δημιουργήθηκαν και άλλα Πατριαρχεία, όπως της Ρωσίας, της Σερβίας, της Ρουμανίας, της Βουλγαρίας και της Γεωργίας. Ο Πατριάρχης είναι πρώτος μεταξύ ίσων, πρώτος, δηλαδή, ως προς την τιμή που του αποδίδεται σε σχέση με τους άλλους επισκόπους.

Η Οργάνωση της Εκκλησίας μας

Εικ. 47^η: Το Οικουμενικό Πατριαρχείο. Φανάρι, Κωνσταντινούπολη.

Εικ. 48^η: Ο ναός του Ευαγγελισμού. Πατριαρχείο Αλεξανδρείας.

* πολιτισμικός: ο σχετικός με τον πολιτισμό

Οι Ορθόδοξες Εκκλησίες στον κόσμο

Ο οικουμενικός χαρακτήρας της Ορθοδόξου Εκκλησίας

Η Ορθοδοξία ενώνει τους πιστούς σε όλο τον κόσμο

Εκτός από τα Ορθόδοξα Πατριαρχεία υπάρχουν και οι Ορθόδοξες Αυτοκέφαλες (διοικητικά ανεξάρτητες) Εκκλησίες, όπως είναι οι Εκκλησίες της Κύπρου, της Ελλάδος, της Πολωνίας, της Αλβανίας, της Τσεχίας και Σλοβακίας.

Τα Ορθόδοξα Πατριαρχεία και οι Αυτοκέφαλες Εκκλησίες έχουν την ποιμαντική ευθύνη για τους ορθόδοξους πιστούς, που ζουν διασπαρμένοι σε ολόκληρο τον κόσμο. Οι μεγαλύτερες Ορθόδοξες ελληνικές κοινότητες της διασποράς βρίσκονται στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής, στη Δυτική Ευρώπη, στην Αυστραλία και στη Νότια Αφρική.

Είναι πολύ σημαντικό να γνωρίζουμε ότι όλες οι Ορθόδοξες Εκκλησίες, όπου και αν βρίσκονται, έχουν την ίδια πίστη και την ίδια Παράδοση. Πολλές φορές η γλώσσα είναι διαφορετική, όπως και κάποια εξωτερικά χαρακτηριστικά της λατρείας, αλλά στην ουσία η λατρευτική ζωή είναι η ίδια παντού. Το γεγονός ότι οι ορθόδοξοι πιστοί των διαφόρων χωρών έχουν τη δυνατότητα να εκφράζονται με τον δικό τους ιδιαίτερο τρόπο, όχι μόνο δε διασπά την ενότητα της Εκκλησίας, αλλά αποκαλύπτει τον οικουμενικό χαρακτήρα της Ορθοδοξίας.

Σήμερα προάγεται με έργα αγάπης, αλληλεγγύης, συμπαράστασης, και με μια ανεξάντλητη κοινωνική προσφορά η ενότητα και ο διάλογος μεταξύ των Ορθοδόξων Εκκλησιών αλλά και η συνεργασία και ο διάλογος με τις άλλες χριστιανικές Εκκλησίες και Ομολογίες* και τις μη χριστιανικές θρησκείες. Σε δύσκολες ώρες, όπως αυτές που βίωσαν τα τελευταία χρόνια, λόγω του πολέμου, κάποιες βαλκανικές χώρες, η Ορθόδοξη Εκκλησία βρέθηκε στο πλευρό των πασχόντων, στηρίζοντάς τους οικονομικά, ενισχύοντάς τους πνευματικά και προωθώντας το πνεύμα της ειρήνης και της συμφιλίωσης.

Εικ. 49^η: Λιτανεία. Ιερά Επισκοπή Μπουκόμπας, Τανζανία.

Εικ. 50^η: Ιερά Πανήγυρις Αγίου Νεκταρίου Kolwezi, Κονγκό.

* Βλ. Γλωσσάριο

ΠΑΡΑΘΕΜΑ

«Η Ορθόδοξη Εκκλησία είναι μια οικογένεια αυτοδιοικούμενων Εκκλησιών. Η ενότητά τους δεν πηγάζει από κάποιο συγκεντρωτικό μηχανισμό, ούτε από την εξουσία κάποιου μοναδικού επισκόπου πάνω σε ολόκληρο το σώμα (την Εκκλησία), αλλά από το σύνδεσμο ενότητας στην πίστη και την κοινωνία των μυστηρίων».

**Κάλλιστος Ware, Επίσκοπος Διοκλείας,
Η Ορθόδοξη Εκκλησία, σ. 22**

Εικ. 51^η: Ο Οικουμενικός Πατριάρχης Βαρθολομαίος στην Κορέα.